

Domenico Sarri (1679-1744)

DIDONE ABBANDONATA

verze Brno – Reduta - 1734

libreto Pietro Metastasio

hudební nastudování	Jan Čižmář
režie, scéna a kostýmy	Tomáš Pilař
dramaturgie	Patricie Částková

{oh!} Orkiestra Historyczna

koncertní mistr **Martyna Pastuszka**

basso continuo **Bassociation**

obsazení rolí

Didone, královna Kartága	Andrea Široká, Michaela Kuštěková
Enea, trojský hrdina	Stanislava Jirků
Iarba, král Maurů	Roman Hoza
Selene, sestra Didone	Michaela Kuštěková, Zuzana Černá
Araspe, důvěrník Iarby	Martin Ptáček
Osmida, důvěrník Didone	Václav Cikánek

Projekt vzniká ve spolupráci občanských sdružení Hudební lahůdky a Opera na cestách, Masarykovy univerzity, polské asociace Art in Motion a Národního divadla Brno a je součástí oslav 95. výročí založení Masarykovy univerzity.

Záštitu nad projektem převzali hejtman Jihomoravského kraje Michal Hašek, primátor statutárního města Brna Roman Onderka a primátor města Katovice Piotr Uszok.

Divadlo Reduta, Mozartův sál

28. prosince 2013

10.00 Barokní Vánoce s operou – workshop pro děti (vstup zdarma)

16.00 Prezentace nové notové edice opery

16.30 D. Sarri: Didone abbandonata (koncertní provedení opery)

28. ledna 2014

19.00 D. Sarri: Didone abbandonata (poloscénické provedení opery) – zadáno pro Masarykovu univerzitu

29. ledna, 19. a 20. února 2014

19.00 D. Sarri: Didone abbandonata (poloscénické provedení opery)

31. ledna 2014 Katovice

19.00 D. Sarri: Didone abbandonata (koncertní provedení opery)

Kultovní neapolská opera v autentickém provedení

Příběh tragické lásky Dido, hrdé královny Kartága, k trojskému hrdinovi a bájnému zakladateli Říma Aeneovi se stal inspirací k mnoha uměleckým dílům. Jedním z prvních zpracování byla Aeneida římského dramatika Vergilia. I do světa opery tito nešťastní milenci vstoupili hned na jejím počátku, aby se stali jeho nepostradatelnou součástí. Řada operních zpracování patří k důležitým dílům v operní historii, jako například *Dido and Aeneas* Henryho Purcella nebo pozdější *Les Troyanes* Hectora Berlioze. A bylo to právě libreto **Didone abbandonata** (Opuštěná Dido), jež stálo na prahu kariéry italského libretisty **Pietra Metastasia** (1698-1782) dramatika, bez kterého si historii opery ani nedokážeme představit. Metastasiova **Didone abbandonata** byla v rozmezí jednoho století zhudebněna více než šedesátkrát a autorem prvního zhudebnění se stal významný neapolský skladatel Domenico Sarri (1679-1744). Sarriho opera měla premiéru 1. února 1724 v Teatro San Bartolomeo v Neapoli a jako v pořadí skladatelova šestnáctá opera je považována za důležitý příklad jeho vrcholného skladatelského období. **Didone abbandonata** byla ve své době velmi ceněna a stala se oblíbeným titulem na italských scénách a v roce 1730 byla uvedena v přepracované podobě v Benátkách.

Zároveň Domenico Sarri patří k neapolským skladatelům, kteří významně ovlivnili hudební scénu na Moravě v 1. polovině 18. století. Skladatelé jako Leonardo Vinci, Domenico Sarri nebo Francesco Feo patřili ke skladatelským hvězdám své doby a jejich hudba je významně zastoupena také v moravských archivech. Fakt, že řada děl byla krátce po své italské premiéře hrána na Moravě, svědčí o nepřetržité kulturní výměně s Neapolí a přímém spojení moravských zemí se samotnou kolébkou operního umění. Na podzim roku 1734 došlo také k brněnskému uvedení Sarriho **Didone abbandonata** operní společností A. Mingottioho v divadle, které stálo na místě dnešní Reduty.

Inszenace, která vznikla u příležitosti 280. výročí brněnského uvedení **Didone abbandonata** chce navázat na tradici bohatých kulturních kontaktů, posílit propojení nejen brněnského kulturního života s dalšími metropolemi a připomenout si jedno z důležitých děl operní historie. V rámci vědeckého výzkumu a přípravy projektu vznikla nová kritická edice notového materiálu opery, která reflektuje brněnskou verzi z roku 1734.

Své síly spojili mladí umělci z několika zemí – režie a scénická výprava je dílem **Tomáše Pilaře**, hudebního nastudování se ujal **Jan Čížmář**, mezinárodně uznávaný loutnista a odborník na starou hudbu. Hlavní roli ztvární **Andrea Široká**, přední sólistka Janáčkovy opery, po jejím boku v roli Aenea stane **Stanislava Jirků**, sólistka pražského Národního divadla. Role zavrženého nápadníka Iarba se ujme talentovaný basbaryton **Roman Hoza**. V dalších rolích se představí slovenská sopranistka **Michaela Kušteková** a kontratenor **Michal Ptáček**, oba mladí pěvci, kteří si již vydobyli uznání na poli interpretace barokní hudby. Orchestr **{oh!} Orkiestra Historyczna** z polských Katovic se systematicky věnuje historicky poučené interpretaci staré hudby na dobové nástroje a patří mezi právem uznávané soubory.

Umění minulých staletí je důležitou součástí naší existence, jsou to kořeny, ze kterých jsme vzešli a které nám mohou pomoci přiblížit svět našich předků. To je bezpochyby jeden z důvodů, proč se dnes operní díla 18. století těší rostoucí popularitě. Uvádění barokních oper v historicky poučené interpretaci dnes patří k důležitým trendům uměleckých souborů celého světa a tak přes propast téměř tří století přinášíme Sarriho **Didone abbandonata** jako obraz kultury našich předků viděný očima současné generace umělců.

Jan Čížmář studoval hru na loutnu na Royal College of Music v Londýně a Royal Conservatoire v Haagu a hudební vědu na Masarykově univerzitě v Brně. Jako theorbista a hráč continua má na svém kontě spolupráce s významnými orchestry a dirigenty jako jsou např. Royal Concertgebouw Orchestra, Orchestra of the 18th Century, Orchestra of the Age of Enlightenment či Bach Akademie Stuttgart. Mezi jeho četné zkušenosti z operních scén patří m. j. i účast na projektu Dido and Aeneas / Acia and Galatea v Royal Opera House Covent Garden pod taktovkou Ch. Hogwooda. Je zakladatelem a uměleckým ředitelem série koncertů staré hudby Hudební lahůdky. Jeho hudební vize klade důraz na autentičnost a úzké propojení s historií a místem konání, zároveň však neopomíná současného posluchače a svět 21. století.

Režisér **Tomáš Pilař** vystudoval operní režii na JAMU. V roce 2009 byl vybrán do finále Linbury Prize v Londýně jako vůbec první český režisér a získal třetí místo v Mezinárodní soutěži režisérů vypsané NDB. Z jeho inscenací připomeňme např. Verdi: Síla osudu (Divadlo F. X. Šaldy, 2013), Streul: Papageno hraje na kouzelnou flétnu (NDB, 2011), Ištvan: Kráska a Zvíře a Berg: Evropská turistika (Divadlo na Orlí, 2012), Janáček: Příhody lišky Bystroušky (Open Air Divadelní svět 2013). <http://www.tomaspillar.com>

Patricie Částková vystudovala JAMU, obor operní režie. V letech 1995–2013 působila jako dramaturg Janáčkovy opery Národního divadla Brno, kde se podílela na více než sedmdesáti operních inscenacích (např. Salome, Idomeneo, Příhody lišky Bystroušky, Výlet pana Broučka do Měsíce, Mefistofele, Ženitba, Rusalka, Vojna a mír, Julietta) a spolupracovala s režiséry, jako jsou prof. Pamela Howard, James Conway, Vladimír Morávek ad. Je spoluautorem projektu Mezinárodní hudební festival Janáček Brno 2008, spoluautorem vzdělávacího projektu „Nebojte se divadla!“ a pravidelně působí jako lektor.

Andrea Šíroká (Didone) je sólistkou opery Národního divadla Brno, kde již ztvárnila řadu rolí (např. Xenie (Musorgsky: Boris Godunov), Frasquita (Bizet: Carmen), Berta (Rossini: Il barbiere di Siviglia), Adéla (Strauss: Die Fledermaus), Volpino (Haydn: Lo speciale), Clorinda (Rossini: La cenerentola) Barbarina (Mozart: Le nozze di Figaro), Esmeralda (Smetana: Prodaná nevěsta), Titania (Britten: The Midsummernight Dream). Věnuje se také domácí i světové písňové tvorbě a na předromantické duchovní hudbě.

Stanislava Jirků (Enea) je sólistkou Opery Národního divadla v Praze, kde nastudovala řadu rolí (např. Goffredo (Händel: Rinaldo), Dorabella (Mozart: Così fan tutte), Cherubino (Mozart: Le nozze di Figaro), Frances (Britten: Gloriana). Pravidelně koncertuje v zahraničí (Francie, Německo, Holandsko, Španělsko) a spolupracuje s orchestry, jako jsou BBC Orchestra, Collegium 1704, Česká filharmonie ad. Její repertoár je širokého zaměření – od hudby barokní až po skladby současných autorů, od písňového a oratorního repertoáru až k tvorbě operní.

Barytonista **Roman Hoza (Iarba)** je posluchačem JAMU a ve studiu pokračuje na Universität für darstellende Kunst ve Vídni. Pravidelně se věnuje studiu interpretace staré hudby (Letní škola staré hudby Holešov, masterclass s Evelyn Tubb). Je vítězem Mezinárodní soutěže komorní a duchovní hudby v Olomouci (2010). V rámci studia nastudoval role v inscenacích Komorní opery JAMU - Giulio (Mozart: Così fan tutte), Don Giovanni a Bartolo (Rossini: Il barbiere di Siviglia) ve Slezském divadle v Opavě.

Michaela Kušteková (Selene/Didone) je posluchačkou VŠMU v Bratislavě. Interpretaci staré hudby se věnuje dlouhodobě, např. Händel: Serse, Haydn: Il mondo della luna, Rameau: Anacreon, Haydn: La canterina, Mozart: Così fan tutte. Získala ocenění mimo jiné na Mezinárodní pěvecké soutěži A. Dvořáka (2008) a Mezinárodní pěvecké soutěži Feruccio Tagliavini (2011). 2013 se stala absolutní vítězkou interpretační soutěže Letní školy staré hudby v Holešově. Spolupracuje s uměleckými tělesy jako jsou Synfonieta Bratislava, Ad gloriam Dei a Cuore barocco nebo Státní komorní orchestr Žilina.

Zuzana Černá (Selene) je absolventkou Akademie staré hudby v Brně. Také vystudovala hudební vědu a hlasovou a hudební výchovu na brněnské Masarykově univerzitě. Věnuje se především interpretaci staré hudby. Absolvovala kurzy u Evelyn Tubb, Nicki Kennedy, Julie Hassler, Joela Frederikseny, Ireny Troupové a dalších. Spolupracuje se soubory Hofmusici, Capella Regia, Capella Antiqua Brunensis a Czech Ensemble Baroque. V roce 2007 se podílela na inscenaci Monteverdiho Orfea v Národním divadle v Praze. V letech 2008–2010 účinkovala se souborem Hofmusici v novodobých operních premiérách v barokním divadle v Českém Krumlově.

Václav Cikánek (Osmida) pravidelně koncertně vystupuje v evropských zemích, např. v Německu, Švýcarsku, Francii a Itálii. V České republice dlouhodobě spolupracuje se soubory Laetitia Praha a Ensemble Canto. Jako sólista spoluúčinkuje např. s Dvořákovým komorním sborem a s orchestrem Musica Academica či s Piccolo coro & Piccola orchestra, se kterými často vystupuje na koncertech duchovní hudby. Úspěšně se zúčastnil několika mezinárodních pěveckých soutěží, např. v Karlových Varech, Trnavě, festivalu Ad honorem Mozart Praga nebo Iuventus Canti. V jeho repertoáru jsou klasické skladby tenorového oboru předních českých i světových skladatelů operní a duchovní hudby.

Martin Ptáček (Araspe) se zpěvu začal věnovat v chlapeckém sboru Boni Pueri. V současné době působí ve vokálním souboru Gentlemen Singers. V sólovém projevu se věnuje oboru tenor/kontratenor. V oboru kontratenor úspěšně absolvoval kurzy pod vedením uznávaných odborníků (P. Olech, S. Wächter, J. F. Lombard). Spolupracuje s významnými osobnostmi české hudební scény, především s R. Válkem (Czech Ensemble Baroque), T. Hanzlíkem (Ensemble Damian) a M. Štruncem (Musica Florea).

Koncertní mistr **Martyna Pastuszka** absolvovala Hudební akademii v Katovicích v roce 2004. Je spoluzakladatelkou {oh!} Orkiestry Historyczne s úmyslem postavit klasickou hudbu ve Slezsku na novou, vyšší úroveň. V současné době působí jako sólistka, komorní i orchestrální hráč v Arte dei Suonatori (Poznaň) a Le Cercle de l'Harmonie (Paříž). Je koncertní mistr Le Parlement de Musique (Štrasburk) a Capella Cracoviensis (Krakow). Vyučuje také hru na housle na Hudební akademii v Katovicích od roku 2007.

{oh!} Orkiestra Historyczna je soubor mladých profesionálních hudebníků z Katovic, kteří se věnují historicky poučené interpretaci hudby od baroka po romantismus. Jsou prvním profesionálním orchestrem ve Slezsku, který hraje na dobové nástroje. Prvořadým cílem tělesa je dosažení co nejvěrnějšího zvuku prostřednictvím bádání v dostupných pramenech. Členové souboru jsou laureáty soutěží a absolventi jak polských, tak zahraničních hudebních škol, kde získávali zkušenosti při spolupráci s předními evropskými dirigenty, soubory a sólisty. <http://orkiestrahistoryczna.pl>

Hudební Lahůdky

Jsme skupina lidí, kteří spojili své síly za účelem obohacení kulturní nabídky v Brně především na poli staré hudby. Jsou mezi námi jak hudebníci věnující se staré hudbě na profesionální úrovni, tak hudební pedagogové a lidé, kteří mají starou hudbu rádi a buďto ji aktivně nebo jsou aktivními a zaujatými

posluchači a chtějí pomáhat při realizaci skvělých hudebních zážitků. Brno je naším hlavním, avšak ne jediným působištěm. Cyklus koncertů staré hudby **Hudební lahůdky** začal v září 2010 jako soukromá iniciativa **Jana Čižmáře**. Od roku 2012 pořádá veškeré koncerty nově vzniklé občanské sdružení **Hudební lahůdky, o. s.**, které své aktivity postupně rozšiřuje. Pro veřejnost průběžně přinášíme:

Hudební lahůdky — koncerty staré hudby v podání špičkových profesionálních, často zahraničních, interpretů. Tyto koncerty se snažíme dle možností strukturovat do uceleného koncertního cyklu

Stará hudba na hradě Veverčí — letní festival staré hudby, který ve vyhledávané turistické lokalitě nad brněnskou přehradou nabízí pestrou škálu koncertů převážně místních mladých umělců — interpretů staré hudby s profesionálními ambicemi

Hudební bonbónky — koncerty pro děti ve věku 5–12 let a jejich rodiče nebo pro třídní kolektivy

Masterclass — umělci vystupující na koncertech Hudebních lahůdek jsou často světově uznávaní pedagogové a interpreti. Snažíme se zprostředkovat setkání a sdílení jejich zkušenosti s místními studenty hudby a hudbymilovnou veřejností

Workshopy — pořádáme vícedenní tematické workshopy zaměřené na starou hudbu a její interpretaci

První putovní operní projekt v České republice.

Opera je u nás v posledních desetiletích považována za kulturní vyžití specifické především pro střední a starší generaci, případně za "snobskou" záležitost. Je něčím, k čemu člověk postupem času buď samovolně dospěje či nikoliv. Kolik lidí tak zůstane ochuzeno o krásný umělecký zážitek, který by zpestřil jejich život a rozšířil obzory, jen proto, že bylo ponecháno na nich samotných, jestli dokážou najít cestu do divadelního hlediště a překonat předsudky, které operu neoprávněně provází.

Přitom po staletí patřil tento žánr k nejpobulárnějšimu umění na světě a důvody, proč tomu tak bylo, nezmizely. Opera v sobě skrývá pro každého něco. Vypráví příběhy za pomoci všech uměleckých forem: hudby, divadla, tance i výtvarného umění - příběhy, které jsou základním stavebním kamenem lidské kultury. Příběhy plné emocí a nic nedokáže tak zachytit a vyjádřit emoce jako hudba a lidský hlas.

Občanské sdružení Opera na cestách vzniklo s cílem přivést operu do míst, která nemají operní divadlo v dosahu a rozšířit tak kulturní nabídku v regionech a v příhraničních oblastech s důrazem na vysokou uměleckou kvalitu provedení produkci, inovativní dramaturgii, angažování renomovaných umělců a uměleckých souborů, aktivní vyhledávání mladých talentů a spolupráce s nimi. Obdobné projekty jsou již řadu let velmi úspěšné v zahraničí, především v anglosaských zemích (English Touring Opera, Irish Touring Opera ad.). Významnou součástí projektu je bohatá nabídka vzdělávacích programů pro laickou i odbornou veřejnost všech věkových kategorií. **Naším mottem je: Opera – vášně na celý život!**

Projekt finančně podpořily:

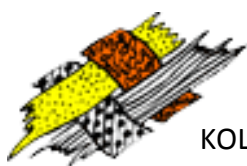
Jihomoravský kraj

MINISTERSTVO
KULTURY

Partneři projektu:

KOLOVRAT ČM, s.r.o.

Kontakty pro další informace, obrazové materiály a rezervace vstupenek:

operanacestach@gmail.com

hudebnilahudky@gmail.com